

DR PIOTR JANTOS
Jagiellonian University in Krakow (Poland)

Research interests: canon law, intellectual property law, and new technologies law. Church attorney and legal counsel.

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-3354-4800>
E-mail: piotr.jantos@gmail.com

CC-BY-NC-ND 4.0 Deed

USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TOOLS TO DEEPEN FAITH: A CANON LAW REFLECTION AND AN ANALYSIS OF THE CHURCH'S TEACHING

Korzystanie z narzędzi sztucznej inteligencji w celu pogłębiania wiary. Refleksja prawnokanoniczna i analiza nauczania Kościoła.

DOI: <https://doi.org/10.62266/PK.1898-3685.2025.37.25>

Wprowadzenie

W obecnych czasach korzystanie z narzędzi sztucznej inteligencji w życiu codziennym w coraz większym stopniu staje się codziennością. Człowiek wykorzystuje narzędzia AI w wielu dziedzinach życia, stosuje je, by poszukiwać wiedzy, rozwiązywać własne problemy, rozwiązania oparte na systemach sztucznej inteligencji wspomagają sektory przemysłu, usług, logistyki, jak i wiele innych¹. Kościół Katolicki nie pozostaje obojętny na kwestię rozwoju AI, tak papież Franciszek przedstawiał, jak również obecnie papież Leon XIV przedstawia stanowisko Kościoła w międzynarodowej dyskusji o przyszłości wykorzystywania narzędzi sztucznej inteligencji w codziennym obrocie szczególnie zwracając uwagę na aspekt etyczny korzystania ze wskazanej technologii i płynących z tego dla człowieka potencjalnych zagrożeń. Dyskusja o korzystaniu ze sztucznej inteligencji coraz częściej dotyczy kwestii wiary, przykładem jest dedykowany katolikom i zyskujący coraz większą popularność system oparty na sztucznej inteligencji – Magisterium AI, który rozwijany jest przez Longbeard Creative inc., która to instytucja reklamuje wskazane przedsięwzięcie hasłem: „budujemy katolicką sztuczną inteligencję.”² W kontekście założenia, iż każda osoba wierząca przez całe swoje życie podąża własną indywidualną ścieżką w kierunku poznania Boga oraz założeń swej wiary można zastanowić się nad kwestią tego, czy korzystanie z technologii sztucznej inteligencji w poznawaniu Boga nie słyca tej drogi? Czy nie stwarza zagrożenia, że w swej pozornej łatwości droga ta będzie prowadzić do tego, że człowiek korzystający z tego rodzaju narzędzi będzie to czynił w pewnym oderwaniu od wspólnoty? Niniejszy artykuł ma w swym założeniu przedstawić nauczanie Kościoła Katolickiego dotyczące możliwości wykorzystywania sztucznej inteligencji w działalności duszpasterskiej oraz zastanowienie się nad problematyką wykorzystywania przez wiernych AI jako narzędzia służącemu pomocy w pogłębianiu wiary. Podstawowym celem artykułu jest zastanowienie się w kontekście nauczania Kościoła dotyczącego sztucznej inteligencji, które z przepisów Kodeksu Prawa Kanonicznego w sposób najwłaściwszy mogłyby odnosić się do kwestii: wykorzystywania narzędzi sztucznej

¹ J. Arabas, J. Chudziak, *Sztuczna inteligencja w odbiorze społecznym. Metafory a rzeczywistość* [w:] M. Jakubiak, P. Stacewicz (red.), *Informatyka a filozofia. Zaufanie do systemów sztucznej inteligencji*, Warszawa 2023, ISBN 978-83-8156-511-0, s. 13-15.

² K. Ang, *Magisterium AI in Theological Inquiry and Religious Education: Challenges and Emerging Horizons*, *Scientia et Fides* nr 2/2025, s. 240-241, <https://apcz.umk.pl/SetF/article/view/58978/43926>, (dostęp: 12.11.2025 r.).

inteligencji dedykowanych katolikom jako środka społecznego przekazu, ochrony praw wiernych w związku z korzystaniem z AI, jak również tworzenia modeli sztucznej inteligencji dedykowanych katolikom w inicjatywach komercyjnych.

1. Sztuczna inteligencja a ludzka inteligencja

W kontekście badania kwestii korzystania z technologii sztucznej inteligencji w kierunku poznania czy pogłębiania wiary punktem wyjściowym winno być nauczanie Kościoła dotyczące wyszczególnienia różnic pomiędzy sztuczną, a ludzką inteligencją. Papież Franciszek w przygotowywanym przezeń orędziu na 58 Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu podkreślał, że termin „sztuczna inteligencja” jest mylący z uwagi na wykorzystanie w tym sformułowaniu słowa inteligencja, które wyparło bardziej właściwy w ocenie papieża termin – uczenie maszynowe (ang. *machine learning*)³. Franciszek w swym orędziu na 57 Światowy Dzień Pokoju poruszającym tematykę sztucznej inteligencji wskazał, że ludzka inteligencja jest wyrazem godności, którą nadał człowiekowi Stwórca⁴. Papież zaznacza, że technologia sztucznej inteligencji tylko odtwarza w swym działaniu i naśladuje ludzkie zdolności poznawcze⁵. Kościół w swym nauczaniu na temat korzystania ze sztucznej inteligencji odwołuje się do testu Turinga, który polega na testowaniu maszyny podczas rozmowy na piśmie z człowiekiem pod kątem tego, czy człowiek będzie potrafił odróżnić, czy rozmawia z maszyną, czy też z innym człowiekiem. Wynikiem wskazanego testu jest uznanie maszyny za „inteligentną”, jeżeli ów test zaliczy⁶. Jednocześnie Kościół podkreśla, że narzędzia sztucznej inteligencji prowadzą jedynie skomplikowane procesy obliczeniowe, które tylko naśladują ludzką zdolność myślenia i postrzegania, z którą przecież związany jest intelekt, moralność, głęboka perspektywa ludzkiego doświadczenia, poznanie oraz uczucia i duchowość. W tym kontekście Kościół Katolicki zauważa ową granicę, której sztuczna inteligencja nigdy nie przekroczy i przez którą nigdy nie zdoła zrównać się z inteligencją ludzką⁷. Tutaj właśnie dochodzimy do sedna nauczania Kościoła dotyczącego sztucznej inteligencji, Kościół nie traktuje jej jako tworu inteligentnego, myślącego, co może wielu chciałoby tej technologii przypisać, lecz traktuje AI jako narzędzie *sui generis*. W nauczaniu Kościoła sztuczna inteligencja stanowi właśnie narzędzie, które służy człowiekowi w rozwiązywaniu określonych problemów, które działa pod wpływem intencji i decyzji człowieka. Kościół ostrzega jednocześnie przed zjawiskiem antropomorfizacji sztucznej inteligencji, gdy przypisuje się sztucznej inteligencji cechy ludzkie⁸.

³ Franciszek, *Message of His Holiness Pope Francis for the 58th World Day of Social Communications Artificial Intelligence and the Wisdom of the Heart: Towards a Fully Human Communication* z dnia 24 stycznia 2024 r., pkt 3. <https://www.vatican.va/content/francesco/en/messages/communications/documents/20240124-messaggio-comunicazioni-sociali.pdf>, (dostęp: 12.11.2025 r.).

⁴ Zawarte na stronie www.vatican.va tłumaczenie polskie orędzia używa słowa „rozum”, natomiast wersja włoska właściwsze w kontekście tematyki orędzia papieskiego określenie „*l'intelligenza*”, podobnie wersja angielska wykorzystuje sformułowanie: „*human intelligence*”. Por. Franciszek, *Orędzie Jego Świątobliwości Franciszka na 57. Światowy Dzień Pokoju* z dnia 1 stycznia 2024 r., pkt 1, <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/peace/documents/20231208-messaggio-57giornatamondiale-pace2024.html>, (dostęp: 12.11.2025 r.).

⁵ *Ibidem*, pkt 2.

⁶ Por. Dykasteria Nauki Wiary, Dykasteria ds. Kultury i Edukacji, *Antiqua et nova. Note on the Relationship Between Artificial Intelligence and Human Intelligence* z dnia 14 stycznia 2025 r., pkt. 11, https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_dff_doc_20250128_antiqua-et-nova_en.html, (dostęp: 12.11.2025 r.). Por. P. Stacewicz, *Wyjaśnienie, zaufanie i test Turinga* [w:] M. Jakubiak, P. Stacewicz (red.), *Informatyka a filozofia. Zaufanie do systemów sztucznej inteligencji*, Warszawa 2023, ISBN 978-83-8156-511-0, s. 30-32.

⁷ Por. Dykasteria Nauki Wiary, Dykasteria ds. Kultury i Edukacji, *Antiqua...op. cit.*, pkt 12.

⁸ *Ibidem*, pkt 58-59.

2. Sztuczna inteligencja a integralny rozwój człowieka

Kolejnym zagadnieniem, które należy rozważyć jest kwestia konsekwencji wynikających z wykorzystywania narzędzi sztucznej inteligencji w perspektywie konieczności zapewnienia integralnego rozwoju człowieka. Będzie to stanowiło punkt wyjściowy do przeprowadzenia analizy w jaki sposób, w świetle nauczania Kościoła, narzędzia sztucznej inteligencji mogą pomagać w poznawaniu czy pogłębianiu wiary. O integralnym rozwoju człowieka nauczał już papież Paweł VI, który w encyklice *Populorum progressio* podkreślał, że samorealizacja człowieka stanowi część Bożego planu, człowiek zaś winien samodoskonalić się i wzrastać w swej wartości. Człowiek dokonując tego dzięki swemu rozumowi i dzięki danej mu wolności jest odpowiedzialny za swój rozwój i własne zbawienie⁹. Jan Paweł II wskazywał, że rozwój musi obejmować całego człowieka i każdego człowieka, bowiem jest to wzajemny obowiązek ludzi wobec siebie¹⁰. Papież Benedykt XVI przypominał natomiast, że Kościół winien promować integralny rozwój człowieka, zaś człowiek powinien rozwijać się we wszystkich aspektach, również w wymiarze duchowym¹¹. Rozwijane przez kolejnych papieży nauczanie dotyczące integralnego rozwoju człowieka stanowi obecnie podstawę nauczania Kościoła w przedmiocie rozwoju technologii sztucznej inteligencji, jak również etycznego wymiaru korzystania z niej. Papież Leon XIV zauważa, że konsekwencje rozwoju technologii sztucznej inteligencji winny być rozpatrywane w kontekście integralnego rozwoju człowieka, uwzględniając dobro człowieka w wymiarze intelektualnym i duchowym. Papież wskazuje, że analizując wskazane zagadnienie winno się wziąć pod uwagę kwestię ochrony nienaruszalnej godności ludzkiej, co ma stanowić nadrzędne kryterium etyczne przy rozpatrywaniu korzyści i zagrożeń płynących z korzystania z technologii sztucznej inteligencji¹². Leon XIV popiera jednocześnie rozwijanie narzędzi sztucznej inteligencji, które mają pomagać w realizacji misji Kościoła. Papież dopuszcza możliwość, że mogą one być narzędziem edukacji katolickiej, jednakże podkreśla, że rozwój sztucznej inteligencji nie powinien polegać tylko na zadawaniu sobie pytania co sztuczna inteligencja może uczynić, co może nam dać, ale należy zacząć myśleć o tym zagadnieniu w perspektywie tego kim staje się człowiek poprzez technologię, którą tworzy. Leon XIV zwracając się do osób rozwijających systemy sztucznej inteligencji zwraca uwagę na to, że winni oni kierować się w swej pracy moralnym rozeznaniem, by rozwijać narzędzia sztucznej inteligencji w oparciu o zasady sprawiedliwości i solidarności¹³. W kontekście zagadnienia dotyczącego integralnego rozwoju człowieka Kościół Katolicki naucza, że ludzka inteligencja w sposób najpełniejszy urzeczywistnia się w kontakcie z drugim człowiekiem, wzajemnej współpracy i dialogu. Co istotne ludzka inteligencja rozwija się poprzez własne doświadczenia człowieka, także te nieudane, co odróżnia sposób kształtowania się ludzkiego rozeznania od rozwoju narzędzi sztucznej inteligencji. Sztuczna inteligencja nie potrafi nawiązywać prawdziwych relacji, nie potrafi również odtworzyć rozeznania moralnego, tym samym nie jest ona w stanie dorównać człowiekowi, który posiada intuicję, dzięki czemu w sposób pełniejszy jest on w stanie zrozumieć otaczającą go rzeczywistość¹⁴.

3. Sztuczna inteligencja jako narzędzie poznawania i pogłębiania wiary.

⁹ Paweł VI, Encyklika *Populorum progressio* z dnia 26 marca 1967 r. AAS 59 (1967), s. 257-318, n. 14-15.

¹⁰ Jan Paweł II, Encyklika *Sollicitudo rei socialis* z dnia 30 grudnia 1987 r., AAS 80 (1988), 513-586, n. 32.

¹¹ Benedykt XVI, Encyklika *Caritas in veritate* z dnia 29 czerwca 2009 r., AAS 101 (2009), 641-709, n. 11.

¹² Leon XIV, *Message of Pope Leo XIV to Participants in the Second Annual Conference on Artificial Intelligence, Ethics, and Corporate Governance* z dnia 17 czerwca 2025 r., <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/en/messages/pont-messages/2025/documents/20250617-messaggio-ia.html>, (dostęp: 13.11.2025 r.).

¹³ Leon XIV, *Message of the Holy Father to the Participants in the Builders AI Forum* z dnia 3 listopada 2025 r., <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/en/messages/pont-messages/2025/documents/20251103-messaggio-builders-aiforum.html>, (dostęp: 14.11.2025 r.).

¹⁴ Dykasteria Nauki Wiary, Dykasteria ds. Kultury i Edukacji, *Antiqua...op. cit.*, pkt. 30-34.

Mając na uwadze nauczanie Kościoła dotyczące zapewnienia integralnego rozwoju człowieka należy zwrócić uwagę na potencjalne niebezpieczeństwa płynące z korzystania z technologii sztucznej inteligencji w kontekście poznawania i pogłębiania wiary. Papież Franciszek przestrzega przed zagrożeniem paradygmatu technokratycznego, w którym człowiek dzięki sztucznej inteligencji i innym osiągnięciom technologicznym będzie posiadał poczucie wszechmocy¹⁵. Papież wskazuje, że korzystanie z nowych technologii może prowadzić człowieka – istotę społeczną – do poczucia izolacji oraz utracenia bezpośredniej bliskości i kontaktu z drugim człowiekiem¹⁶, owa izolacja prowadzi zaś do zatracania kontaktu ze światem rzeczywistym i utrudnienia rozwoju prawdziwych form kontaktu międzyludzkiego¹⁷. Wskazuje się, że inteligencja człowieka ubogaca się właśnie poprzez kontakty międzyludzkie, przez wspólne doświadczenie z drugim człowiekiem, empatię, nadmierne zaś zaufanie w sztuczną inteligencję i zbytne poleganie na niej może relacje międzyludzkie spłycać, bowiem sztuczna inteligencja nie jest w stanie zagwarantować tak głębokiego kontaktu¹⁸.

W kontekście tego co wynika z nauczania Kościoła oraz przedstawionych wyżej potencjalnych zagrożeń można się zastanowić nad zagadnieniem odkrywania czy poznawania wiary za pomocą narzędzi sztucznej inteligencji. Jak zostało zaznaczone we wprowadzeniu do niniejszego artykułu odkrywanie w sobie wiary przez człowieka jest pewną drogą, poszukiwaniem, długotrwałym, jak również głębokim procesem. Jednocześnie należy pamiętać, że posiada ono niewątpliwie charakter wspólnotowy. Wiary najczęściej nie odkrywa się w sposób samotny czy samodzielny, ale z pomocą instytucji Kościoła oraz jego pasterzy, zaś w wymiarze duchowym wiarę przeżywa się również z innymi współwierzącymi. Kościół ostrzega przed ryzykiem izolacji i degradacją relacji międzyludzkich przy korzystaniu z narzędzi sztucznej inteligencji. Oderwanie od wymiaru wspólnotowego przeżywania wiary oraz prowadzenie samotnych, może i wygodnych poszukiwań z wykorzystaniem narzędzi sztucznej inteligencji może być kuszące, ale jednocześnie będzie prowadziło do spłycenia całego procesu poznania¹⁹.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że możliwość spłycenia wskazanego procesu nie stanowi jedynego zagrożenia dla wiernych, modele sztucznej inteligencji mają bowiem skłonności do halucynowania i mogą one przedstawiać swoje twierdzenia jako prawdziwe, gdy nie będą one miały pokrycia w rzeczywistości²⁰. W odniesieniu do tego co zostało napisane w kontekście integralnego rozwoju człowieka przejawem tego rozwoju jest na pewno wykształcenie w sobie zdolności krytycznego myślenia. Wykształcenie tej zdolności, również w perspektywie poznawania wiary, jest szczególnie istotne, by narzędzie sztucznej inteligencji rzeczywiście mogło stanowić środek ewangelizacji odbiorca przekazywanych przez sztuczną inteligencję informacji winien posiadać umiejętność ich weryfikacji i świadomego z nich korzystania²¹. Kościół zachęca do korzystania z nowych technologii jako środka ewangelizacji, trzeba natomiast pamiętać, by korzystać z nich w sposób świadomy i krytyczny.

4. Prawnkanoniczne aspekty korzystania z narzędzi sztucznej inteligencji

¹⁵ Franciszek, Adhortacja apostolska *Laudate Deum* z dnia 4 października 2023 r., AAS 115 (2023), s. 1041-1060, pkt 21.

¹⁶ Franciszek, Encyklika *Laudato Si'* z dnia 24 maja 2015 r., AAS 107 (2015), 847-945, pkt 47.

¹⁷ Franciszek, Posynodalna adhortacja apostolska *Christus vivit* z dnia 25 marca 2019 r., AAS 111 (2019), s. 391-476, pkt 88.

¹⁸ Dykasteria Nauki Wiary, Dykasteria ds. Kultury i Edukacji, *Antiqua...op. cit.*, pkt 58.

¹⁹ Por. H. Siepiert, *Nauczanie papieża Franciszka w kwestii rozwoju systemów sztucznej inteligencji. Wybrane zagadnienia*, Ateneum kapłańskie, nr 1/2025, s. 56-57.

²⁰ Por. Dykasteria Nauki Wiary, Dykasteria ds. Kultury i Edukacji, *Antiqua...op. cit.*, pkt. 86.

²¹ *Ibidem*, pkt 82.

Jak już wspomniano Kościół Katolicki świadom ewentualnych zagrożeń płynących z korzystania ze sztucznej inteligencji nie jest zamknięty na tą technologię, a wręcz przeciwnie zachęca on do wykorzystywania jej w realizowaniu jego misji. Tym samym warto rozważyć i zarysować problematykę tego, jakie unormowania prawa kanonicznego potencjalnie mogą mieć najwłaściwsze zastosowanie w kontekście wykorzystywania i rozwijania narzędzi sztucznej inteligencji. Przepisem Kodeksu Prawa Kanonicznego, który statuuje prawne podstawy wykorzystywania narzędzi sztucznej inteligencji w działalności duszpasterskiej Kościoła jest kan. 822 KPK. Kanon ten stwarza uprawnienie po stronie pasterzy Kościoła, by ci w przepowiadaniu słowa Bożego korzystali ze środków społecznego przekazu²². Przepis ten został opracowany na podstawie uregulowań dekretu soborowego *Inter mirifica*^{23,24}, gdzie zostało podkreślone, iż środki społecznego przekazu ze swej natury oddziałują nie tylko na jednostki, ale całą społeczność ludzką, Kościół zaś ma prawo posiadać i wykorzystywać środki społecznego przekazu, by podejmować działania w zakresie nauczania oraz zbawienia dusz²⁵. Co istotne katalog środków społecznego przekazu jest katalogiem otwartym i mieszczą się w nim nowe formy elektronicznego przekazu²⁶. W dekreście podkreślone zostało również, by każdy, kto korzysta ze środków społecznego przekazu kierował się krytycznym osądem, normami moralnymi i sumieniem. Co więcej, tak po stronie pasterzy Kościoła, jak i po stronie wiernych formułowane są w dekreście obowiązki właściwego i odpowiedzialnego korzystania ze środków społecznego przekazu dla dobra Kościoła²⁷. Należy również wskazać, że w bezpośredniej systemowej łączności z kan. 822 KPK pozostają: kan. 747 § 1 KPK dotyczący prawa i obowiązku Kościoła do przepowiadania Ewangelii przy zachowaniu środków społecznego przekazu, kan. 761 KPK zachęcający do głoszenia nauki chrześcijańskiej za pośrednictwem tychże środków, jak również kan. 779 KPK zachęcający do wykorzystywania środków społecznego przekazu w nauczaniu katechetycznym²⁸. Kanony te mogą stanowić normy interpretacyjne, przy ocenie działań związanych z wykorzystywaniem narzędzi sztucznej inteligencji w realizacji misji Kościoła.

Kolejnym przepisem, który należy poddać analizie w kontekście wykorzystania narzędzi sztucznej inteligencji, w szczególności przez wiernych, jest kan. 220 KPK, który statuuje prawo do ochrony intymności²⁹. Należy wskazać, że wierni przy korzystaniu z narzędzi sztucznej inteligencji mogą zadawać delikatne pytania dotyczące kwestii wiary, Boga czy stosunku do drugiego człowieka. Treści tych pytań, jak również treści dotyczące osoby korzystającej z narzędzia, stanowią dane, które następnie mogą być w przestrzeni cyfrowej przechowywane

²² Por. J. Krukowski, *Komentarz do Kodeksu prawa kanonicznego. Tom III/1. Księga III. Nauczycielskie zadanie Kościoła*, Poznań 2023, ISBN 978-83-7014-964-2, s. 223.

²³ Sobór Watykański II, *Decretum de instrumentis communicationis socialis Inter mirifica* z dnia 4 grudnia 1963 r., AAS 56 (1964), s. 145–157, dalej zwany w skrócie: IM.

²⁴ J. Coriden, *Komentarz do kan. 822 Kodeksu Prawa Kanonicznego*, [w:] *New Commentary on the Code of Canon Law. An Entirely New and Comprehensive Commentary by Canonists from North America and Europe, with a Revised English Translation of the Code*, red. J.P. Beal, J.A. Coriden, T.J. Green, New York, Mahwah 2000, ISBN 978-08-0910-502-1, s. 978.

²⁵ Zob. IM, pkt. 1-3.

²⁶ J. Coriden, *Komentarz do kan. 822...*, *op. cit.*, s. 978. Jak zostało już wspomniane kwestii korzystania z narzędzia jakim jest sztuczna inteligencja została poświęcona tematyka 58 Światowego Dnia Środków Społecznego Przekazu. Wobec wskazanego faktu, jak również, wobec założenia, iż katalog tychże środków ma charakter otwarty, można przyjąć, iż Kościół Katolicki traktuje sztuczną inteligencję również jako środek społecznego przekazu.

²⁷ Por. IM pkt 13.

²⁸ J. Krukowski, *Komentarz...op. cit.*, s. 223.

²⁹ Kodeks Prawa Kanonicznego mówi o prawie każdej osoby do ochrony własnej intymności, natomiast przepis ten należy rozumieć również w kontekście prawa do zachowania informacji o charakterze prywatnym, które w ocenie osoby chronionej nie powinny zostać upublicznione. Zob. J. Gręźlikowski, *Realizacja prawa do dobrego imienia i ochrony własnej intymności (kan. 220 KPK) w świetle ustawy i instrukcji o ochronie danych osobowych*, *Teologia i człowiek. Półrocznik Wydziału Teologicznego UMK nr 19/2022*, s. 233.

lub przetwarzane. Wierny korzystając z narzędzi sztucznej inteligencji dedykowanych katolikom powinien być w sposób prawidłowo poinformowany co się z tymi danymi będzie działo, gdzie będą przechowywane, w jaki sposób będą przetwarzane i może najważniejsze, czy będą służyć dalszemu trenowaniu modeli sztucznej inteligencji. Jednocześnie otwarte pozostaje pytanie, czy moralnie właściwe i zgodne z nauką Kościoła byłoby trenowanie katolickich modeli sztucznej inteligencji w oparciu o pytania wiernych dotyczące kwestii wiary nawet przy uprzednim poinformowaniu ich o tym fakcie i zapewnieniu o anonimizacji danych³⁰.

Kolejnym przepisem Kodeksu Prawa Kanonicznego, którego unormowania mogą dotyczyć tym razem sfery promowania narzędzi sztucznej inteligencji jako katolickich jest kan. 216 KPK. Stanowi on, iż żadna inicjatywa nie może sobie przypisywać miana katolickiej, jeżeli nie otrzyma zgody kompetentnej władzy kościelnej³¹. W tym kontekście wydaje się właściwe, by promowanie narzędzi sztucznej inteligencji jako katolickich, było poprzedzone staraniami o uzyskanie wskazanej zgody władzy kościelnej. Należy pamiętać, że promując dane narzędzie jako sztuczną inteligencję dedykowaną dla katolików producent tego narzędzia kieruje je do grupy osób, która będzie w nim poszukiwać odpowiedzi na pytania dotyczące sfery ich wiary, intymności i sumienia. Tym samym staje się obowiązkiem moralnym, by o taką zgodę władzy kościelnej się postarać. Jednocześnie należy pamiętać, że promowanie własnego przedsięwzięcia dotyczącego sztucznej inteligencji jako katolickiego przy braku uzyskania jakiegokolwiek akceptacji ze strony Kościoła może prowadzić do wprowadzenia potencjalnych użytkowników narzędzi sztucznej inteligencji w błąd, bowiem mogą oni być przekonani, iż dane narzędzie sztucznej inteligencji jest oficjalnie promowane przez Kościół jako sprawdzone narzędzie duszpasterskie pozostające pod odpowiednim nadzorem. Jest to, jak wskazano, niezwykle istotne, bowiem systemom sztucznej inteligencji udostępniane są informacje wrażliwe dotyczące sfery wiary, nie można zaś zapominać o ryzyku udzielania użytkownikowi odpowiedzi niepoprawnych; czy o kwestii potencjalnego przetwarzania wskazanych informacji dla celów trenowania modeli sztucznej inteligencji. W kontekście brzmienia kanonu 216 KPK należy również poruszyć kwestię promowania narzędzi sztucznej inteligencji o charakterze komercyjnym, gdzie użytkownik opłaca subskrypcje z tytułu korzystania z nich. Wydaje się, że promowanie odpłatnych narzędzi sztucznej inteligencji jako katolickich tym bardziej winno uzyskać zgodę kompetentnej władzy kościelnej i pozostawać pod jej nadzorem.

Podsumowanie

Narzędzia sztucznej inteligencji mogą być uznawane za nowego typu środki społecznego przekazu. Kościół Katolicki nie pozostaje obojętny wobec rozwoju wskazanej technologii i formułuje swe własne nauczanie dotyczące zasad korzystania z niej. Kościół Katolicki stawia wyraźną granicę między pojęciem ludzkiej inteligencji oraz sztucznej inteligencji podkreślając, że ludzkie poznanie ma bardzo głęboki charakter, a procesy poznania wspomagane są przez wrażliwość człowieka, jego zdolności empatyczne, gdy sztuczna inteligencja jest wyłącznie narzędziem, które jednocześnie jest oczywiście owocem geniuszu człowieka. Kościół chce by sztuczna inteligencja była wykorzystywana jako narzędzie ewangelizacji, poucza jednak, że stosowanie tego rodzaju technologii może w pewnych przypadkach mieć negatywny wpływ na integralny rozwój człowieka. W tym kontekście ważne jest, by stosowanie narzędzi sztucznej inteligencji nie naruszało godności człowieka, jego prywatności, jednocześnie zaś edukacja

³⁰ W swym nauczaniu Kościół Katolicki ostrzega, iż w kontekście przetwarzania w obrocie cyfrowym danych dotyczących sfery prywatności, intymności oraz sumienia konieczne jest, by zapewniona została realizacja prawa do ochrony życia prywatnego. Zob. szerz. Dykasteria Nauki Wiary, Dykasteria ds. Kultury i Edukacji, *Antiqua...op. cit.*, pkt 90.

³¹ Formą takiej inicjatywy może być tworzenie środków społecznego przekazu. Por. J. Krukowski, *Komentarz do kan. 216 Kodeksu Prawa Kanonicznego* [w:] J. Krukowski (red.), *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego. Tom II/1. Księga II. Lud Boży. Część I. Wierni chrześcijanie. Część II. Ustrój hierarchiczny Kościoła*, Poznań 2005, ISBN 83-7014-524-8, s. 33-34.

człowieka musi być nakierowana na wykształcenie zdolności krytycznego myślenia i umiejętności weryfikacji prawdziwości ukazujących mu danych i informacji. Wobec faktu, iż narzędzia sztucznej inteligencji już są i będą w coraz szerszym zakresie wykorzystywane w realizacji misji Kościoła nie wolno tracić z pola widzenia kwestii związanych z regulacjami prawa kanonicznego, które stwarzają prawne podstawy do tego, by Kościół Katolicki mógł sprawować nadzór nad odpowiedzialnym wykorzystywaniem narzędzi sztucznej inteligencji zapewniającym zachowanie godności osoby ludzkiej. Kanon 216 Kodeksu Prawa Kanonicznego stanowi, iż żadna inicjatywa nie może sobie przypisywać miana katolickiej, jeżeli nie otrzyma zgody kompetentnej władzy kościelnej. Na podstawie przedstawionych w niniejszym artykule przemyśleń można wnioskować, by rozwijane obecnie lub w przyszłości inicjatywy promujące korzystanie z katolickich modeli sztucznej inteligencji uzyskiwały zgodę kompetentnej władzy kościelnej, by wykorzystywać określenie „katolicki” w promocji swej działalności. Prócz tego Kościół Katolicki winien na bieżąco monitorować, czy te dedykowane katolikom narzędzia w istocie przekazują użytkownikom informacje prawdziwe i zgodne z nauką Kościoła, powinien też śledzić w jaki sposób gwarantowana jest ochrona prywatności danych użytkowników i ich zapytań oraz czy korzystanie z danego modelu nie stwarza zagrożenia dla poszanowania godności ludzkiej i prawa do prywatności człowieka.

Bibliografia:

Źródła:

1. Benedykt XVI, Encyklika *Caritas in veritate* z dnia 29 czerwca 2009 r., AAS 101 (2009), 641-709.
2. Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski [w:] Kodeks Prawa Kanonicznego, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Pallotinum, Poznań 1984.
3. Dykasteria Nauki Wiary, Dykasteria ds. Kultury i Edukacji, *Antiqua et nova. Note on the Relationship Between Artificial Intelligence and Human Intelligence* z dnia 14 stycznia 2025 r., https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_ddf_doc_20250128_antiqua-et-nova_en.html
4. Franciszek, Adhortacja apostolska *Laudate Deum* z dnia 4 października 2023 r., AAS 115 (2023), s. 1041-1060.
5. Franciszek, Encyklika *Laudato Si'* z dnia 24 maja 2015 r., AAS 107 (2015), s. 847-945.
6. Franciszek, *Message of His Holiness Pope Francis for the 58th World Day of Social Communications Artificial Intelligence and the Wisdom of the Heart: Towards a Fully Human Communication* z dnia 24 stycznia 2024 r., <https://www.vatican.va/content/francesco/en/messages/communications/documents/20240124-messaggio-comunicazioni-sociali.pdf>
7. Franciszek, *Orędzie Jego Świątobliwości Franciszka na 57. Światowy Dzień Pokoju* z dnia 1 stycznia 2024 r., <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/peace/documents/20231208-messaggio-57giornatamondiale-pace2024.html>
8. Franciszek, Posynodalna adhortacja apostolska *Christus vivit* z dnia 25 marca 2019 r., AAS 111 (2019), s. 391-476.
9. Leon XIV, *Message of Pope Leo XIV to Participants in the Second Annual Conference on Artificial Intelligence, Ethics, and Corporate Governance* z dnia 17 czerwca 2025 r., <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/en/messages/pont-messages/2025/documents/20250617-messaggio-ia.html>

10. Leon XIV, *Message of the Holy Father to the Participants in the Builders AI Forum* z dnia 3 listopada 2025 r., <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/en/messages/pont-messages/2025/documents/20251103-messaggio-builders-aiforum.html>

11. Jan Paweł II, Encyklika *Sollicitudo rei socialis* z dnia 30 grudnia 1987 r., AAS 80 (1988), 513-586.

12. Paweł VI, Encyklika *Populorum progressio* z dnia 26 marca 1967 r. AAS 59 (1967), s. 257-318.

13. Sobór Watykański II, *Decretum de instrumentis communicationis socialis Inter mirifica* z dnia 4 grudnia 1963 r., AAS 56 (1964), s. 145–157.

Literatura:

1. Arabas J., Chudziak J., *Sztuczna inteligencja w odbiorze społecznym. Metafory a rzeczywistość* [w:] M. Jakubiak, P. Stacewicz (red.), *Informatyka a filozofia. Zaufanie do systemów sztucznej inteligencji*, Warszawa 2023, ISBN 978-83-8156-511-0.

2. Coriden J., *Komentarz do kan. 822 Kodeksu Prawa Kanonicznego*, [w:] *New Commentary on the Code of Canon Law. An Entirely New and Comprehensive Commentary by Canonists from North America and Europe, with a Revised English Translation of the Code*, red. J.P. Beal, J.A. Coriden, T.J. Green, New York, Mahwah 2000, ISBN 978-08-0910-502-1.

3. Gręźlikowski J., *Realizacja prawa do dobrego imienia i ochrony własnej intymności (kan. 220 KPK) w świetle ustawy i instrukcji o ochronie danych osobowych*, *Teologia i człowiek. Półrocznik Wydziału Teologicznego UMK* nr 19/2022.

4. Krukowski J., *Komentarz do kan. 216 Kodeksu Prawa Kanonicznego* [w:] J. Krukowski (red.), *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego. Tom II/1. Księga II. Lud Boży. Część I. Wierni chrześcijanie. Część II. Ustrój hierarchiczny Kościoła*, Poznań 2005, ISBN 83-7014-524-8.

5. Krukowski J., *Komentarz do Kodeksu prawa kanonicznego. Tom III/1. Księga III. Nauczycielskie zadanie Kościoła*, Poznań 2023, ISBN 978-83-7014-964-2.

6. Siepiert H., *Nauczanie papieża Franciszka w kwestii rozwoju systemów sztucznej inteligencji. Wybrane zagadnienia*, *Ateneum kapłańskie*, nr 1/2025.

7. Stacewicz P., *Wyjaśnienie, zaufanie i test Turinga* [w:] M. Jakubiak, P. Stacewicz (red.), *Informatyka a filozofia. Zaufanie do systemów sztucznej inteligencji*, Warszawa 2023, ISBN 978-83-8156-511-0.

Netografia:

1. Ang K., *Magisterium AI in Theological Inquiry and Religious Education: Challenges and Emerging Horizons*, *Scientia et Fides* nr 2/2025, s. 240-241, <https://apcz.umk.pl/SetF/article/view/58978/43926>